

Журнал «Слов'янські воєнні дослідження»

Журнал «Слов'янські воєнні дослідження» був заснований у 1987 р. під назвою «Soviet Military Studies» («Радянські воєнні дослідження»). Це некомерційне видання, що випускається Frank Cass Ltd Co в Лондоні. На той час більшість публікацій щодо радянського військового істеблішменту фокусувалася головним чином на питаннях радянської воєнної загрози. Разом з тим, не існувало жодного журналу, який би спеціально зосереджував свою увагу на дослідженні військових проблем в Радянському Союзі та країнах Варшавського пакту в широкому історичному, політичному, економічному та соціальному контекстах. Сама ж Радянська армія та держава, що нею керувала, розглядалися як єдине, монолітне ціле. Той факт, що Радянський Союз і члени Варшавського альянсу являли собою зібрання народів з притаманними кожному з них національними особливостями і прагненнями, не привертало значної уваги авторів.

Засновники журналу «Радянські воєнні дослідження» — полковник Девід М. Гленц, керівник Служби дослідження Радянської армії при армії Сполучених Штатів (SASO), пізніше — Служби закордонних воєнних досліджень (FMSO), і Кристофер Доннеллі — керівник Дослідного центру радянології при Британській армії (SSRS), згодом — спеціальний радник генерального секретаря НАТО з питань Центральної і Східної Європи, та їх колеги працювали в установах, що виконували специфічні завдання, а саме, базуючись на відкритих, несекретних джерелах — виданих іноземними мовами публікаціях, займалися вивченням інституту Радянської армії з метою сприяння розвитку прямих контактів і діалогу між істориками, військовими теоретиками і спеціалістами з питань безпеки на Сході і Заході.

Спочатку часопис торкався інституційних, стратегічних, оперативних і тактичних питань, пов'язаних з Радянською армією та мілітарним істеблішментом країн, що входили до сфери радянського впливу в Азії, Східній і Центральній Європі. Під час візитів до Радянського Союзу та Східно-Центральної Європи редактори журналу докладали багато зусиль для встановлення зв'язків з вченими Радянського Союзу та інших країн радянського блоку з тим, щоб розгорнути на сторінках часопису діалог з військових питань і питань безпеки. З часом журнал почав також публікувати докладні статті з військових та споріднених питань соціалістичних суспільств Східної та Центральної Європи. У 1987—1988 рр. видавці часопису зробили спробу організувати спільні конференції науковців. Загалом протягом перших трьох років свого існування журнал набув великої популярності у США, Великобританії і навіть Радянському Союзі, де мав офіційних та неофіційних дописувачів. Він заслужив схвалення своєю неупередженістю, зокрема, щодо тих питань, що роз'єднували Схід та Захід, і став провідником розрядки, резонатором ідей, що їх висловлювали політики як у Вашингтоні і Лондоні, так і в Москві.

У 1990—1992 рр. глибокі політичні, економічні і соціальні зрушення змінили розстановку сил на Євразійському просторі. Колапс Варшавського пакту, усвідомлення необхідності політичного плюралізму в Центральній і Східній Європі, розпад Радянського Союзу і народження нових держав-правоприємиць порушили традиційний баланс влади і проклали шлях новим історичним силам, утворили

новий світ з цілком новою політичною структурою. Колишні принципи і норми, що правили міжнародними відносинами за часів холодної війни, тепер стали недоречними. Виходячи з цього, у січні 1993 р. журнал змінив свою назву та почав докладати значних зусиль для залучення до співпраці в цьому вчених з країн Східної і Східно-Центральної Європи. Звичайно, нова назва, що містить слово «слов'янський», досить умовна. Деякі з країн цього регіону, зокрема, такі, як Угорщина, Румунія, Молдова, а також прибалтійські, закарпатські, центрально-азіатські відносяться до інших етнічних груп. Однак геополітичні реалії все ж пов'язують їхню історію з історією їх слов'янських сусідів. Таким чином, переіменований журнал зосереджує свою увагу на військовій історії і військовому розвитку країн Східно-Центральної, Східної Європи і Західної Азії, тобто Росії, України, Білорусі, Польщі, Чехії, Словаччини, колишніх республік Югославії, Угорщини, Румунії, Болгарії, Молдови, Естонії, Латвії і Литви. Цей великий регіон формує геополітичну єдність, і певний розвиток однієї країни неминуче впливає на розвиток інших. Як і раніше, сферою інтересів часопису лишається історія, сучасність і майбутнє. Він має на меті прокласти новий шлях до критичного висвітлення військових питань і проблем безпеки в цьому життєво важливому регіоні світу, проблем, розв'язання яких має не лише регіональний, а й глобальний характер.

Для широкого розгортання цієї роботи видавці часопису планують створити міжнародну редколегію, встановити зв'язки з журналами, що виходять у зазначеному регіоні, точка зору яких приблизно збігається, а також публікувати в широкому спектрі статті дослідників з різних країн. Вже зроблено певні кроки у цьому напрямі.

Редколегія журналу нині має у своєму складі, крім учених з Британії, Ізраїлю і Канади, представників з Польщі, Чеської республіки, Російської федерації і України. Найближчим часом сподівається залучити до співпраці також вчених з Болгарії і Литви. Члени редколегії з цих країн консультують редакторів часопису і формують його редакційний портфель. З рядом регіонів також налагоджено обмін журнальними примірниками, статтями, робляться спроби публікації в них спільно підготовлених спеціальних статей. У деяких випадках журнал «Слов'янські воєнні дослідження» публікує збірки статей, які через фінансову скруту не можуть видати часописи в регіоні.

Надзвичайно важливим завданням редакції є залучення до участі в журналі вчених із слов'янського регіону. Їхні статті, як ми гадаємо, сприятимуть порозумінню між аматорами і професійними політиками. Тому редколегія закликає науковців до співпраці, а всіх читачів — до обговорення питань, пов'язаних з удосконаленням журналу.

Девід М. Гленц (США, Нью-Йорк)